

Porteføljeplan

Gjelder fra 2026

Portefølje for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap

Innhold

1	Utfordringer og muligheter (ca 0,5 side).....	2
2	Om porteføljen (inntil 2 sider).....	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	5
2.3	Utvikling av porteføljen.....	5
3	Mål for porteføljen (1 side)	6
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak (3-4s)	7

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder. For denne porteføljen er dokumenter som omhandler forskning knyttet til sikkerhet og forsvar også førende¹. Disse er nærmere beskrevet i del 1.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 Utfordringer og muligheter

Norge befinner seg i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Teknologiutvikling, geopolitiske spenninger og et økende spekter av sammensatte trusler stiller nye krav til både forsvarssektoren og det sivile samfunnet. [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#) understreker at teknologiutviklingen er tett koblet til sikkerhetspolitikken og totalforsvaret, og at sterke forskningsmiljøer med nasjonal forankring er nødvendige for å forstå og utnytte ny teknologi operativt. [Stortingsmeldingen om forskningssystemet](#) fremhever behov for en samordning av FoU-systemene på sivil og militær side og mer samarbeid om åpen, skjermet og

¹ [Mandat for Forskningsrådets porteføljestyre for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap.](#)

gradert forskning. Målet er bedre samordning og mer effektiv bruk av FoU på tvers av samfunnsområder og skjermingsbehov.

[Nasjonal sikkerhetsstrategi](#) løfter frem tre hovedprioriteringer: styrket forsvarsevne, økt motstandsdyktighet og bedre økonomisk sikkerhet. Sammen vever de sikkerhet, økonomi og teknologi tettere sammen og synliggjør behovet for et forsknings- og innovasjonssystem som både håndterer nye trusler og legger til rette for rask kunnskapsutnyttelse.

Samtidig åpner den sikkerhetspolitiske situasjonen for nye muligheter for å utvikle forsvarsevnen, samt styrke sikkerhet og beredskap nasjonalt. Teknologisk utvikling, utvikling av et robust totalforsvar som fungerer i hele krisespekteret, samt økt satsing i Norden, EU og i NATO, gir norske forskningsmiljøer større handlingsrom for samarbeid og kompetansebygging som kan styrke nasjonal forsvarsevne, totalforsvar og konkurransekraft. For å realisere dette må Norge videreutvikle kunnskapsgrunnlaget, styrke samspill mellom sivil og militær sektor og sikre at kritisk kompetanse, løsninger og teknologi utvikles og tas i bruk der behovet er størst.

I [Langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036](#) fremheves behovet for styrket kunnskapsgrunnlag innen multidomeneoperasjoner, situasjonsforståelse i nord og teknologisk fornyelse. Planen tydeliggjør også at sammensatte trusler krever bedre samordning av sivil og militær FoU. Dette er i tråd med NATOs artikkel 3 og NATOs [syv grunnleggende forventningene](#), som er et nasjonalt ansvar og en kollektiv forpliktelse til å sikre kontinuitet i nasjonale styringssystemer, kontinuitet i kritiske samfunnsfunksjoner og sivil støtte til militære operasjoner. I den reviderte [Langtidsplanen for forsvarssektoren 2026](#) understrekes det at det er viktig for regjeringen å etablere en bærekraftig balanse mellom langsiktighet i forskning og utvikling, og mer akutte behov i gjennomføringen av langtidsplanen.

[Totalberedskapsmeldingen](#) peker på behovet for økt kompetanse, bedre balanse mellom åpen og gradert forskning og styrket rekruttering til områder av strategisk betydning. Dette gjelder både for å bygge nasjonal motstandskraft og ivareta konkurransekraft innen forskning på samfunnssikkerhet, beredskap og forsvar.

Forskningsrådets [reviderte strategi](#) fra 2026 viser til at den geopolitiske virkeligheten tilsier at Forskningsrådet har større oppmerksomhet rettet mot å skape bedre koblinger mellom sivil- og militær forsknings- og innovasjonsinnsats, og mot å beskytte sensitiv forskning. Samtidig må det være en balansert tilnærming til forskningssikkerhet som ikke påvirker internasjonalt samarbeid unødig negativt. Forskningen skal være så åpen som mulig og så lukket som nødvendig.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje av aktive prosjekter omfatter prosjekter som Forskningsrådet finansierer og midler fra andre finansieringskilder som Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til, inkludert EUs rammeprogram for forskning og innovasjon og European Defence Fund (EDF)².

Forskningsrådet kategoriserer alle innvilgede prosjekter langs ulike dimensjoner og denne kategoriseringen ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 12 porteføljer. Prosjekter med støtte

² Avhengig av data om deltakelse i EDF. På sikt er det ønskelig å inkludere NATO i kategoriseringen, men per i dag er ikke data for prosjekter finansiert av NATO tilgjengelig for Forskningsrådet.

fra EUs rammeprogram kategoriseres tilsvarende. Porteføljene er ikke gjensidig utelukkende, og kan ha overlapp med hverandre fordi ett prosjekt kan ha flere formål og dermed inngå i flere porteføljer.

Overordnet følger porteføljen de tre strategiske hovedprioriteringene i [nasjonal sikkerhetsstrategi](#):

- 1) En farligere og mer uforutsigbar situasjon krever at vi raskt styrker forsvarsevnen nasjonalt og i samarbeid med allierte. Vi må bruke en større del av felleskapets ressurser på sikkerhet, forsvar og beredskap enn vi har gjort tidligere, og bidra til at Europa tar mer ansvar for sikkerhet på eget kontinent.
- 2) Vi må gjøre samfunnet mer motstandsdyktig. Vi skal forebygge, avdekke og håndtere trusler og stå bedre rustet til å møte alvorlige hendelser. Slik står vi tryggere i møte med sikkerhetstruende aktivitet under terskelen for væpnet angrep.
- 3) I en verden hvor sikkerhet, økonomi og teknologi veves tettere sammen, må *økonomisk sikkerhet* prioriteres høyere.

For å nå Norges forsvars- og sikkerhetspolitiske mål er det nødvendig å styrke forskning og utvikling. Porteføljen skal bidra til å utvikle og forsterke en nasjonal kunnskapsbase og styrke forsvarsevnen på kort, mellomlang og lang sikt. Det er samtidig behov for bedre samordning av forskningsinnsatsen om totalforsvar og sammensatte trusler mellom sivil og militær sektor, med særlig vekt på tverrsektorielle problemstillinger.

Norges forsvarsevne bygger på tre gjensidig avhengige elementer: Forsvarets egne evne, forsvarsevne gjennom alliert, bilateralt, europeisk og regionalt samarbeid samt kollektiv avskrekking og forsvar innenfor NATO, og støtte fra det sivile samfunnet gjennom totalforsvaret. Norge må kunne håndtere sikkerhetspolitiske kriser og angrep av et visst omfang med egne ressurser, samtidig som Forsvaret må kunne tilpasse seg endringer i allianser og regionale samarbeidsformer. NATOs kollektive forsvar forutsetter også at alle allierte kan forsvare eget territorium i tråd med artikkel 3.

Forsvarsevne henger tett sammen med samfunnets motstandsdyktighet, sivil beredskap, utholdenhet, samordning mellom sivile og militære aktører og robuste kritiske samfunnsfunksjoner. Økt motstandsdyktighet gjør samfunnet mindre sårbart for angrep. Sivil beredskap omfatter kontinuitet i nasjonale styringssystemer, kritiske samfunnsfunksjoner, sivil støtte til militære operasjoner og en befolkning med tillit til myndighetene og evne til å håndtere kriser. Dette innebærer også å kunne gjenkjenne og motstå desinformasjon og påvirkningsoperasjoner som kan svekke beslutningsevne og legitimitet i krisesituasjoner. Kunnskapssektoren er sentral for å styrke motstandskraften og totalforsvaret. Det er fortsatt behov for bred samfunnssikkerhetskompetanse, spesialist- og teknologikompetanse, domenekunnskap og bedre kontroll over kritisk teknologi, data, analysekapasitet og egen kunnskapsutvikling.

Teknologiutvikling er en integrert del av den sikkerhetspolitiske utviklingen og totalforsvaret. På både militær og sivil side vil ny teknologi påvirke trusselbildet og utviklingen av kapasiteter med betydning for forsvarsevnen og sivilt-militært samarbeid. Det trengs sterke forskningsmiljøer som sammen kan styrke evnen til å forstå og ta i bruk ny og banebrytende teknologi, også operativt. Et moderne forsvar må derfor samhandle tett med sivile teknologimiljøer i forskningsfronten. Norge trenger også bedre systematikk for å identifisere flerbruksmuligheter (dual use), altså teknologi med både sivile og militære anvendelser.

Tverrsektorielt samarbeid er nødvendig for å utvikle teknologier som kan styrke både forsvarsevnen og totalforsvaret. Norge må ha et sivilt samfunn som kan understøtte militær innsats, motstå sammensatte trusler og bygge motstandsdyktighet. Sivile forskningsmiljøer har kompetanse som er relevant for forsvarssektoren. Erfaringene fra krigen i Ukraina viser behovet for rask innovasjon og

tett kobling mellom teknologikompetanse og militære styrker, og vilje og evne blant befolkning til å «stå i krigen». Denne evnen må bygges i fredstid gjennom tett samspill mellom FoU-aktører, industri, næringsliv og brukere i Forsvaret og i sivil sektor.

Forskning på økonomisk sikkerhet er viktig fordi den belyser hvordan økonomi, teknologi og sikkerhet henger sammen i en tid preget av stormaktsrivalisering, teknologisk kappløp og rask endring. For Norge handler økonomisk sikkerhet om å styrke verdiskaping, konkurransekraft og strategisk handlefrihet, samtidig som sårbarheter reduseres. Forskningen bør derfor gi kunnskap om verdikjeder, råvare- og mineraltilgang, teknologi, kritisk infrastruktur, investeringer, internasjonal handel og hvordan vi kan legge til rette for næringslivet. Den må også belyse hvordan gjensidige avhengigheter i handel og teknologi kan håndteres uten at det går på bekostning av nasjonal sikkerhet. Dette omfatter blant annet teknologioverføring, eksportkontroll, sanksjoner, importavhengighet, forskningssikkerhet og balansen mellom åpenhet og beskyttelse. Slik kan forskningen styrke grunnlaget for politikkutvikling og tydeliggjøre at økonomi i økende grad er sikkerhetspolitikk.

Et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem avhenger av tett samspill mellom sivil, militær og internasjonal forskning. For å styrke nasjonal sikkerhet må Norge særlig styrke samarbeidet med nære allierte land for å unngå å bli mer sårbar for press, forsyningsbrudd og teknologisk avhengighet. Norges evne til å utvikle og beskytte sensitive og kritiske teknologier avhenger av samarbeid. Samtidig må [ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid](#) og [forskningssikkerhet](#) hensyntas.

Det er et stort behov for å sikre kompetanse og rekruttering. Det er særlig behov for flere kandidater og personell innen banebrytende teknologier, som kan arbeide på gradert nivå. Dette er viktig for å øke landets evne til å utvikle og kontrollere sensitiv og kritisk teknologi, redusere risikoen knyttet til utenlandsk teknologidominans og å styrke økonomisk sikkerhet.

Porteføljen har ingen avgrensninger når det gjelder fag, metoder og teknologier. Det er nødvendig å styrke forskning i hele bredden, fra den nasjonale beredskapen til sektormyndighetenes ansvarsområder. Porteføljen er relevant for forsvarssektoren, øvrige deler av offentlig sektor, forsvarsindustri, øvrige deler av næringslivet og sivil sektor.

2.2 Finansiering

2026 er det første året for porteføljen for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap og per nå finnes det ikke oversikt over finansiering fra øvrige porteføljestyre eller fra EUs rammeprogram.

I 2026 var det i første rekke Kunnskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet som finansierte forskningen knyttet til den målrettede innsatsen. Omfanget og hvilke føringer departementene legger, vil variere fra år til år.

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer av betydning for utvikling og status i porteføljen.

Porteføljestyret vil se egne investeringer og rådgivning i lys av de samlede investeringene i porteføljen og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. Porteføljen for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap er tverrgående og avhenger av kunnskapsutvikling og investeringer i alle

øvrige porteføljer, særlig innen muliggjørende teknologier, energi og transport, samfunnssikkerhet, helse og innovasjon, for å styrke totalforsvaret og håndtere komplekse og sammensatte trusler. Porteføljestyret vil vurdere hvordan infrastrukturen innenfor porteføljens område utvikler seg.

Porteføljestyret vil søke en hensiktsmessig balanse mellom nasjonale utlysninger og deltakelse i internasjonale satsinger. Porteføljestyret vil benytte seg av de mulighetene som norske aktører får i EU de kommende årene (se [EUs strategiske plan](#) og den offisielle siden for [European Defence Fund](#)). Porteføljestyret vil også bidra til å styrke norske forskningsmiljøers deltakelse innen NATO Science & Technology Organization (STO).

3 Mål for porteføljen

Følgende mål er satt for porteføljen:

Mål 1: Porteføljen skal styrke norsk forsvarsevne, sikkerhet og beredskap gjennom forskning og innovasjon

Måloppnåelse vil bli vurdert i lys av blant annet innvilgede prosjekter innenfor porteføljens formål, inkludert prosjekter finansiert av EUs rammeprogram og European Defence Fund³. Samlet måloppnåelse vil også vurderes ut fra etablering av nye samarbeidskonstellasjoner, nye virksomheter, søknader om patenter og at teknologier og konsepter kommer til anvendelse.

Mål 2 Porteføljen skal fremme motstandsdyktighet i kritiske samfunnsfunksjoner og systemer

Måloppnåelse vil bli vurdert i lys av blant annet andelen prosjekter som omhandler motstandsdyktighet og som kan bidra til å styrke robusthet, tverrsektoriell samhandling og gjenopprettingsevne.

Mål 3 Kunnskap og resultater i porteføljen skal kunne tas i bruk i Forsvaret, andre deler av offentlig sektor, næringslivet og frivillig sektor

Måloppnåelse vil bli vurdert i lys av blant annet brukermedvirkning fra sivil og militær sektor i prosjektene og bidrag til kunnskapsoverføring gjennom formidling og bruk av resultater. Måloppnåelse vil også vurderes ut fra at kunnskap og resultater kommer til anvendelse.

Mål 4 Porteføljen skal styrke langsiktig forsknings- og innovasjonssamarbeid mellom sivile aktører og forsvarssektoren

Måloppnåelse vil bli vurdert i lys av blant annet andelen nasjonale og internasjonale prosjekter som inkluderer både sivile aktører og forsvarssektoren, og antall finansierte phd.er for offentlig sektor og næringslivet.

³ På sikt er det ønskelig at også data fra NATO inkluderes.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Forskningsrådet har en rekke planer som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering og internasjonalt samarbeid (se Forskningsrådets [nettsider for forskningspolitikk og strategier](#)). Mange av disse dokumentene inneholder prioriteringer og tiltak som gjelder hele Forskningsrådets portefølje, og dermed også porteføljen for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap. De vil dermed komme i tillegg til porteføljestyrets egne prioriteringer og tiltak listet under.

De årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til dem som er beskrevet i planen. Prioriteringene nedenfor er nummererte, men ikke i prioritert rekkefølge, og de må ses i sammenheng med hverandre.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil prioritere forskning og innovasjon med relevans for forsvarsevnen

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 og mål 3.

Det er behov for å møte et mer krevende trusselbilde med forskning og innovasjon som styrker forsvarsevnen i hele spekteret fra fred, krise til krig.

Tiltak:

- Øke kunnskapen om det samlede forskningsbehovet for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap.
- Prioritere tverrsektorielt samarbeid og forskning på sammensatte trusler.
- Styrke kunnskapsgrunnlag og anvendelse av sivil støtte til militære operasjoner (Forsvaret)
- Støtte forskning som utforsker og eksperimenterer med nye ideer, metoder og resultater.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil prioritere forskning som kan bidra til samfunnets motstandsdyktighet

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 2 og mål 3.

Dagens sikkerhetsutfordringer er i økende grad sammensatte og retter seg mot næringsliv, kritisk infrastruktur, befolkningens tillit og samhold, økonomi, forsyningskjeder og institusjoner. Slike trusler kan være vanskelige å oppdage og håndtere med tradisjonelle militære virkemidler. Forskning er avgjørende for å identifisere sårbarheter og forstå hvordan ansvar, styring og samhandling fungerer i praksis og hvordan teknologi, organisering og befolkningens atferd påvirker motstandsdyktighet.

Tiltak:

- Utvikle kunnskap og løsninger som styrker robusthet, samhandling og gjenopprettingsevne.
- Utvikle kunnskap for å forstå og håndtere sårbarheter i skjæringspunktet mellom økonomi, teknologi og geopolitikk.
- Styrke kunnskap om befolkningens motstandskraft, inkludert evne til å håndtere kriser og motstå desinformasjon og påvirkningsoperasjoner.

- Styrke kunnskap om næringslivets rolle i totalforsvaret, herunder forsyningssikkerhet, verdikjeder, kritiske leveranser og næringslivets evne til å forebygge og håndtere sammensatte trusler.
- Styrke forskning som ser samfunnets motstandskraft i sammenheng med Forsvarets operative evne, og som kan bidra til å forbedre sivil støtte til militære operasjoner.
- Støtte forskning som utforsker og eksperimenterer med nye ideer, metoder og resultater.

Prioritering 3: Porteføljestyret vil prioritere at kunnskapen som utvikles skal kunne anvendes

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2 og mål 3.

Forsknings- og innovasjonssystemet må være rigget for omstilling, innovasjon og rask bruk av forskning. Trusselbildet treffer sivilsamfunn og næringsliv like mye som militære mål. Det skal legges til rette tiltak som styrker samhandling mellom brukere og utviklere av kunnskap, metoder og teknologi.

Tiltak:

- Identifisere kunnskapsbehov i offentlig og privat sektor, samt barrierer for å ta ny kunnskap i bruk.
- Stille krav i utlysninger om at brukerperspektivet og brukerinvolvering skal være med fra start.
- Mobilisere forsvarssektoren til deltakelse i prosjekter
- Stille krav til kunnskapsdeling, på nødvendig klareringsnivå, underveis i prosjekter og når prosjektene er ferdige.
- Utvikle kunnskap og løsninger som styrker sivile og kommersielle aktørers rolle som del av totalforsvaret.
- Øke kvaliteten, relevansen, innovasjonstakten, og hastighetene i omsetningen av forskningsresultater til innovasjoner i form av nye produkter og tjenester.

Prioritering 4: Porteføljestyret vil prioritere å bygge bro mellom sivile forsknings- og innovasjonsmiljøer og forsvarssektoren

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 3 og mål 4.

Norge må sikre et sivilt samfunn som kan understøtte militær innsats og motstå sammensatte trusler og bygge motstandsdyktighet i nasjonen. Sivile forskningsmiljøer besitter ekspertise innen flere områder som er relevante for forsvarssektoren. Mange bedrifter har teknologi, tjenester og infrastruktur som er overførbare og nyttige for forsvarssektoren. Tverrsektorielt samarbeid er nødvendig for å sikre kritisk masse og effektiv utnyttelse av ressurser.

Tiltak:

- Etablere og styrke langsiktige og sterke arenaer og relasjoner mellom forsvarssektoren og sivile forsknings- og innovasjonsmiljøer (offentlige og private).
- Bidra til at flere sivile forskningsmiljøer og bedrifter kan arbeide med problemstillinger som understøtter Forsvarets og forsvarssektorens behov.
- Bidra til å skape møteplasser og fora for bygging av tillit, deling av kunnskap og erfaringer mellom forsknings- og innovasjonsmiljøer og brukere.

Prioritering 5: Porteføljestyret vil prioritere samarbeid med allierte samarbeidsland

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 og mål 2.

Internasjonalt samarbeid med allierte forsknings- og innovasjonsmiljøer er nødvendig for å styrke forsvarsevnen, gjøre samfunnet mer motstandsdyktig, og styrke Norges økonomiske sikkerhet. Gjennom samarbeid med nære allierte får Norge tilgang til kunnskap, partnerskap, nettverk, infrastrukturer og markeder.

Tiltak:

- Bidra til at norske aktører kan kvalifisere seg til internasjonale utlysninger av strategisk interesse.
- Styrke FoU-samarbeidet med nære allierte samarbeidsland.
- Stimulere til deltakelse nordiske og europeiske forsknings- og innovasjonsprogrammer.
- Styrke norske forsknings- og innovasjonsmiljøers deltakelse innen [STO](#) og [DIANA](#).

Prioritering 6: Porteføljestyret vil styrke kompetanse som kan bidra til forsvarsevne, sikkerhet og beredskap

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 og mål 4.

Tilgang til kunnskap, kompetanse og teknologi er blitt sentralt i den globale maktkonkurransen og dermed også i nasjonal sikkerhet. Norge må utdanne personer med kompetanse som kan benyttes til å styrke forsvarsevne, sikkerhet og beredskap, og som kan sikkerhetsklareres. Forsvarssektoren trenger flere forskere og fagspesialister, men også å benytte de sivile forskningsmiljøene på forsvarsrelevante områder.

Tiltak:

- Sørge for at flere kan ta doktorgrad innenfor områder som er relevante for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap.
- Legge til rette for at doktorgradsprosjekter i samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor.
- Legge til rette for kompetanseutvikling ved at flere sivile forskningsmiljøer deltar i forsvars- og sikkerhetsrelevant FoU på åpent, skjermet eller gradert nivå.
- Bidra til å utvikle en kritisk masse med forskere som kan sikkerhetsklareres og som kan operere innenfor grunnleggende nasjonale funksjoner fra flere forskningsmiljøer.